

CURIERUL ROMANU

Gazeta

POLITICA, COMMERCIALA

SI

Litterară.

Pretul prenumeratiei pentru Curierul Român împreună cu Buletinul Oficial, este de doi galbeni pe an; iar în parte unul câte un galben.

Abonarea se face în Bucuresci, la

Redactie si la D. Iosifu Romanovu; judece la CC. Cărmuirii si la DD. Profesori.

Această foie ese de două ori pe săptămână, Martea si Sâmbăta, iar Buletinul de patru ori.

ANUL XVIII. N°. 80.

BUCURESCI. SÂMBĂTĂ, 19 OKTOMBRIE 1846.

S V I T E R A.

La Genova a urmat o revoluție foarte furioasă; eaca ce se citește în Frankfort:

Gazeta federală de Zurich koprinde următoarele amănunte luate dintr'o skrisoare dela Genova ku data de Joi:

Trupele miuate de ploaia ce a căzut toată ziua de Mercuri, s'au iutors ku totul deskuragiate în kasarmele lor; dar guvernul, întemeiat pe dreptul și demnitatea sa, a arunkat propunnea insurgenților de a se înkină, ku kondiție kă le va akkordă o amnistie kompletă. În noaptea de Mercuri spre Joi, au ajuns a punne fok la podul Ronului; așa eră peste puținț de a luă ku assalt falburgul St-Gervais, și numai remțneă altă alternativă de kăt de a bombardă făr nichi un folos. Toate acestea trebuia s'adauge deskuragiarea, un batalion vnk s'a și nesuppus, ceea ce vnzând guvernul, s'a și hotărît a propune insurgenților amnistia ce nu voisse a le-o dă dintru'nțiu, iar pe urmă de a se lrsă în voiea soartei, dakă akum nichi ei nu vor mai priimi-o. Se numi atunci o komissie pentru siguranția cetății. Toată komunikatia se pare a fi intreruptă între cetate și St-Gervais; cetatea vnk nu se suppusese guvernului provisoriu kompus de D. James Fazi și de revoluționarii falburgului. De se va suppone, apoi adio pentru mai mulți ani la prosperitatea ei, și cea mai bună parte din populație n'are nimic alt mai bine de fărut de kăt de a pŕrsi cetatea pŕinților ei. Din nenepocire nu vom întŕzieă a înčkă urmările ce kăderea guvernului genoves aktual va adduce pentru toată Sveția.

— Genova 8 Oktomvrie. Un buletin de astăzi kuprinde următoarele:

«Viktoria este a noastră! Aristokrația genevei este strivită. Junele Lion dela St-Gervais a mŕntuit Sveția. La Molard, a fost astă dimineață o adunare populară, după kare guvernul 's'a dat dimissia și a înkredințat autoritatea sa konsilliului kommunal. Kvarțarul St-Gervais stă supt arme; noi nu vom îngedui kă cei karii s'au askuns pe kând noi ne luptam s'exploate ostenellele noastre. S'a vŕsat mult sânge, și trebuie s'și dea rodul. Revoluția genevei a fost o

adevŕrată revoluție populară. Mai toți cei mari din aristokrație, s'au grăbit a fugi, și eaca pentru ce ea a reușit.»

— În Gazeta de Val ce se citește următoarele asupra revoluției dela Genova:

Noi atribuim acestui eveniment cea mai mare importanță; ea este cea d'ntŕiu viktorie decisivă ce populația lukŕtoare a unui Stat, adekă proletarii, kŕștigă asupra tutulor klaselor poporului, asupra aristokrației, țetŕeniei și asupra țeranilor. Este pŕea natural kă proletarii s'ă kaute akum a exploată în folosul lor această revoluție, ce nu este politikă, ci socială.

— Gazeta Feuille d'Intelligence de Bale mai kuprinde ceea ce urmează.

Miercuri, 8, la 3 ore după pŕnz, a început bŕtaia, kare a ținut pînă la 6 ore. Artileria a strikat barikadele, dar n'a putut s'ă treacă pe podu din pŕicina fokului ce se întŕțineă de pe toate ferestrele; pedestrima se înčkă de două ori s'ă fakă assalt, dar de kŕteși două ori fu rempînș. Trupele guvernului au avut 30 vulnerați și 15 morți; între uesti din urmă se află și vr'o kŕți-va officieri. Perderile revoluționarilor vnk nu sunt kunoskute. Frumosul kvartar des Bergues a sufferit foarte mult.

Valais. Niște sgomote kare merită de a fi konfirmate spun kă și Valaisul 's'a pus trupele în pŕicioare spre a se află gata la ori ce impregiurare.

I T A L I A.

În unele jurnale se citește o proklamație inverșunată ce se zice kă ar fi eșit dela un kardinal, și kare s'a și tipŕit în mai multe mi de esemplare. În această proklamație papa este deklarât de un striktor de religie și de un fiu al «junei Italii», prin urmare toți s'ă se skoale în kontra lui. Kă la mulți din Kardinali, mai alles karii se aflau prin posturi civile, nu le vin bine reformele nuoului papă, este adevŕrat; din pŕicina această papa se vŕzu silit și în zilele trekute a mai trimitte pe unul din aceia la o mŕnștire, unde s'ă aibă a fače uumă ku orologiul (ceaslavul), iar nu a despuia pe bieții lokuitori.

Roma, 29 Septembrie. Totalul drumurilor de fer sunt a se face în staturile pontifikale va cuprinde, se zice, următoarele șase linii: 1° dela Roma la frontierele regatului Neapolei; 2° dela Roma la Civita-Vekia; 3° dela Civita-Vekia la frontiera Toskanei; 4° dela Bologna la frontiera Toskanei; 5° dela Bologna la Ferrara; 6° dela Forli la Ravenna. Se crede că aceste șase linii ferate se vor face de kompanii particulare; iar cele două mari drumuri care vor merge dela Roma la Ankona și dela Ankona la Bologna se vor face de Stat în unire cu kompanii particulare. Întinderea acestor drumuri de fer se ridică la 1025 kilometri și cheltuețele de construcție se suie la 246,250,000 franci; aproape la 512,500,000 lei.

FRANȚIA.

Paris, 8 Octombrie. O depeșă telegrafică priimită de guvern anunță sosirea dușilor de Montpensier și de Aumale la Madrid marțea din urmă, 6 Octombrie la 3 ore după prânz. Prinții au fost priimiți cu cel mai mare entuziasm.

SPANIA.

În Heraldo se citește:

Renunțarea dușelui de Montpensier la zestrea infantei Luisei este acum oficială. Zestrea prințesei se ridică la 57 milioane de reali, în care se cuprinde și giuvaerele și frumoasa proprietate de Vista-Alègre. În timpul șederii junilor însurați la Paris, regele Ludovic Filip se va însurșina cu toate cheltuețele casei lor, și le vor face către acestea o pensie de 10,000 pe lună. Regele va da la moartea sa 3 milioane dușelui de Montpensier.

— Ambasadorul Angliei se va depărta din Madrid în timpul nunniilor prințului de Montpensier.

IRLANDIA.

Cele din urmă năvele dela această țară spun că în vr'o șase locuri oamenii au și început a muri de foame. Prețurile a tot felul de produse se tot urcă mereu.

KAUȘA ROMÂNȚ.

(Urmare.) *)

Ceea ce ziseiu é întemeiat pe adevăr. Supt regii din casa Arpadiană le merse mai de suferit. În conformitate cu acel veac pentru iobagi se află câteva legiuiri buneșoare. Dar supț regii năskuți din case oșebite Dumnezeu să fărășkă de starea lor. Boierimea aruncată în vechi de valuri neuniri și a partidelor, totdeauna repezi pe popor în perichune. Kon-

*) Bezi N° 74, 76, 77, 78 și 79.

tribuția, rekruția, robotele proprietărești se grăbădă pe cherbișă lui rână la nesuferire. Atunçi legile începură mai des a se okupa și cu țranii; dar într'un kip, care niči îi odihni pe ei, niči fărură chinste legislației: Kăci adică pe acel timp la 1514. Artik: 14. 15 îi despoie de personalitate hotărind așa: «ka să vadă toate veakurile, ce primă kumplită este a se răsula asupra domnilor proprietari... iobagi să fie supuși la servitute vechnă *). Atunçi se hotărî, ka țranul să nu poată purta veșmânt mai skump de o sută bani; la această mai aflăm prăreka numai în aprobatele konstit. part. V. Ediktul 47., care oprește, ka țranul și servitoriul ku simbric niči de kum să nu kuteze a purta haină de postav (vâlnă, neagră...), niči çisme, niči kăçiuș duplă de un furin, niči kămaș de jolj. — În astfelu de stare tekură sute de ani; rână kând acel suflet bun Maria Teresia la 1769 își întinse grija de domnitoriu și la această klasă de popor și în interesul ațeleiaș dekretă unele așezăminte folositoare, iar dieta dela 1791 ațelor așezăminte le dede putere de lege deokamdată prin art. 27., de altă parte prin art. 64 denumi în kausa această deputație sistemătikă, kerea în dieta de akum se krede kăși va aveă rezultatul dorit. Să dea dumnezeu!

Însă au nu kăștigă ku această și interesul proprietarilor? Au nu va lukra iobagiul ku kuget mai kurat în viitoriu? Nu se va feri mai bine a nu voi paguba proprietariului? Nu va fi mai ku kredință în lukrările sale? Nu va eși mai bukuros spre a kulti-va brazdele țestua? ș, a. ș, a...? Aduçetivă aminte că Transilvania ku vreo două sute mii de nemeși maghiari și săku (kăci vechinii lor sasii niči odată nu leau fost prietini adevărați) în mijlokul furtunelor veakului al 15-lea și 17-lea niči odată n'ar fi seberat kunune de biruință și de mărșe supț Rakoti, Betle și Boçkai, dakă n'ar fi fost 1 1/2 milion de țrani; așa și în viitoriu Transilvania numai așa poate kăva kumprăni, dakă poporul nu se va privi de străin în patrie, dakă el va aveă prământ, drepturi și libertate, dakă și el va fi privit ka fiu bun al acestei patrii, dakă va kădea prăretele desprăçitoriu între naționalității (adică dușmănia), ç maghiarul și românul vor fi întokma după această măsură supuși ai statului și ai koroanei, kăutând unii ka și alții interesele ațeleiaș patrii.

e) Pildele din Ungaria și prin această deșteptarea dorinței după un mai mare bine și în peptul țranilor noștrii. — Ațela care au zis, că durerea se alină kând vezi și pe altul prătimid, au trebuit să kunoaskă natura omenească.

*) Lăținește așa: Ut omne seculum videat, quam enorme facinus sit contra dominos terretres insurgere... iobagiones... perpetuae sint subjecti rusticitate.

Tot așa é mai cu toate simțemintele noastre. Înkă și simțul servituzii, sarcina asupririi se pare mai ușoară, decât nenorocirea nu ne lovi numai pe noi. Dar pe cât numărul nenorocirilor scade, pe atâtă cei rămași în război suferă mai cu amar. Cel care moare, trece, se face nevăzut, și cei rămași în viață îl numesc fericiți. Priviți la robii din prinsoni, pe cârrii îi duse o cauză dreaptă sau nedreaptă între acei țărani întunecoși, cum se liniștesc unii prin durerile altora, cum își împacă turburatul cuget și își ajută a suferi amărăciunea. Dar priviți la a lor durere când unii au scăpat. Priviți la cel rămas în cumplitași singurătate, cum el nu mai poate suferi oșonda ce război atunși i se prăsea ușoară, cum mintea lui se turbură și neodihnița în inimă nu mai poate aștepta. Atunși o zi îi é mai lungă ca un an, durerea îi devine mai sfârșietoare, suferința mai arăstătoare, lucrăma mult mai arzătoare. Scăpare iute! sau că soartea a celor inimi serimane e căderă în desneajde. — Au nu această fu soartea iobagilor din Ungaria și din Transilvania? Nu traseră ei împreună suferințele văcărilor trecute? Au nu împreună suferiră și așteptărea purtând greutățile patriei în pace, și numai uneori cu neînțelepciune, căutând unii în alții alinare și în neajde unii viitoriu mai ferice aflând oareșce mângâiere? Iar acum?... Ungaria desrobi pe ai săi iobagi, Ungaria le dă drepturi, Ungaria deskise ușa prinsonii lor, le arăta călea către libertate, și tot de odată cugetă cu tot adinsul de mijloace. Kare va fi urmarea decât noi vom războia tot lungă cele vezi, decât nu ne vom sili și noi ale înbuni soartea? Cum că iobăgimea Ungariei parte mare é de viț maghiară, după a mea părere nu face nici o osebiră. Noi trebuie să cugetăm la omenire și inima să ni se înduplece. Toți știm, că pilda trage... Oare nu se va deștepta și în ai noștri dorința după asemenea soarte? și oare nu vor cere a li se skutura jos lanțurile? Să și dea răspuns fie care viitoriu.

f) Înkă un îndemn praktik din punctul de vedere a proprietății personale și a economiei comune.

Înțelesul acestui punct este următoriu: Am eșit la câmp, printre holde, la dealuri de vii, la pâruri când cokerlia cănta și când ea nu mai cănta; — m'am primblat peste toată patria; am văzut războiurile lucrăte rău de o mare sumă de argături, făcete kosite prost, holde secherate mai puțin și călcate mai mult; am văzut iarăș țărini mari, frumoase, muncitori veseli, căntând și foarte silitori. Ale cui era țarinele cele rău lucrăte? Ale proprietarilor mari, unde iobăgii lucră de silă, ei flămânzi și bătăuți și vitele lor uscate de foame și de sete. Iar țarinele cele grase? Leam văzut în acele părți ale patriei, pe unde țărani sunt și ei liberi proprietari pe țărinioara lor ca și cel vntei magnat, încât ei și o lucră cu război și cu

bătărie, căci rodul ostenelei este al lor. „Si pe unde sunt acei oameni liberi? Între săsime și în skăime — ... Să nu mai vorbim de această. Tragă fiecare învătura după mintea sa. Dumnezeuule Doamne ce fericit ar fi poporul acestei patrii decât i s'ar erta ași căștiga vre odată proprietate. Cum ar lua cu totul altă față patria această, decât tot omul silitoriu și nepregetoriu ar putea zice măcar pentru o urme de război: «este a mea!»

Împrotiviri și refruntarea, sau lămurirea lor. Să atingem pe scurt și acele păreri prejudecatoare, pe care unii le aruncă în cale spre a nu îndrepta nici a ușura soartea românilor țărani. Acestea sunt:

1) Lenea și economia rea a românilor. Vă întreb, ce măsură luați voi, când pe un popor întreg îl caracterizați așa ori așa? Dar poporul Irlandiei nu este mai sărac decât românii noștri*)? Că partea mare din țărani nu lucră de voie bună? Însă care popor gemătoriu în servitute au lucră bukuros dela începutul lumii și război acum? Sau că voi cereți, ca ei să călce preste toate greutățile și se fie bogăți încă și când sunt lipsiți de toate mijloacele căștigului? Sau că voi nici întrebați decât vina este în legile patriei sau în ei! Cine au făcut vre o probă cu ei? Cine leau dat vre o pildă? Au kartofii, țbakul și napii de zăhar nu se naturaliză și între ei? Sau că voi nici atâtă nu observați, că și între români se află tokma ca și pe aiea economi foarte muncitori, părători la lucru și nepregetori, orșeni și toți căți n'au kapete și mări legate ș, a. ș, a.? Iar decât voi acestea nu le luați la câmp, atunși eu n'am a perde cuvintele cu voi; ci vă zic numai, că război a nu înfăra pe acest popor, să punem mări în stănga și să ne întrebăm, au nu noi (proprietarii) făcăm ca țărani să fie leneși, denegândule proprietatea personală (adică dreptul de ași câmpăra moșioară pe vecie)? Au nu noi îi făcăm economi răi, despărând prin zecuiile de cel mai bun rod al ostenelei lor? Au nu ștatem noi de vină, că economia noastră preste tot, afară de a cătorva magnași deștepți, e cea vece, proastă ș. a.? Deci trebuie să ne mirăm, că mai vedem și atâtă oameni avuți, și război a nu registra răkatele cu atâtă înțelepciune și război a nu le arunca în spănarea unui popor seriman, cum făcea evreii din pustie aruncândule în grătul unui țar, căruia îi da drumul, sokotiți bine, că pricina fuseră voi, dospăla cărea amări aluatul fuseră așezămintele voastre; răkatele care s'au încărkat pe acest popor sunt tristețele făpture a le proastelelor voastre legiuri. Depărtați, prăcurmați pricina răului, apoi decât și atunși va fi răul tot akolo, pu-

*) Dar al Galliei, dar al Neapolului? dar al Sileziei?
Red. Gaz. de Trans.

eși prinde gurele ațelora, kariî își nalț graiul pentru ei și în numele lor; numai atunci puteți voi scoate în drum nefundatele voastre împotiviri, ku kare akuma vâ râmniți pe voi însiv.

2) Beție, poftă de răsbnare, puneri de fok. Trei prejudețe din cele mai grele, ku kare plăce oamenilor a învinovți pe bietul romn per excellentiam. Nu negm kă ačeste răsuri se afl în romni; negm însă deădreptul, kă numai romni ar fi vinovați în ačeste, iar nu și alte popoare a le patriei noastre, niči kă ar fi la ei în măsurg mai mare de kât la orî kare alt popor subjugat, ba în beție și în punere de fok sâkuî — de nuî întrek — niči ku o linie nu sânt mai bunî dekât romni, mai virtos čeî mai sârguți. Însă trebuie să zakă o kumplită tikloșie asupra unui popor, pentruka relele ačeste sâ prindă râdâin în inima lui. Tikloșia, și nu inveninarea inimii niči, absoluta strikâciune a karakterului este pričina ațelor arlekâri nenoročite. Če adevârat vorbește generosul baron Etveș kând zice, kă la 9/10 părți din fârb de legi duk pe popor împregiurgâri nenoročitoare, iar nu voinț rea hotârît. Puține minți se afl în stare a înfrâna patimile kolkâtoare. Sânt dureri, vin împregiurgâri ale vieței ațât de grele, înkât sufletul omului kultivat își perde kumprutul tokma ka și a celui nekultivat, și în vreme če învâțatul kade în melancholie skurtâtoare de viaț, sau își repede glonț în kap, sau nebunește, ne'nvâțatul își înecă supârarea în beaturi bețive, sau arukă kalea răsbnârii — fiekare dupr gradul kulturei. Toți oamenii sânt arlekați mult puțin spre râkat, și n'avem drept a le ținea mai bunî unii de kât alții. — S'ar rârea kă pofta de răsbnare ar fi mai multă la romni și mai trekut în sângele lui. Însă au nu e răsbnarea o urmare firească a kumplitelor kâkâri nedrepte și a tiraniilor, la kare romni au fost supuși dela înçerut? Romnului fu ka și ațel orfan seriman, pe kare fie kâruia este ertat al bate fârb niči o frik de pedepsâ, ka nenoročitul pe kare și vânturile îl sfâșie mai mult dekât pe alții. Au nu vedem noi ačesta în toat lumea la toate popoarele kâkate? Au este fârtur mai fericit supr soare de kât sklavul negru, kând își poate răsbnă otrvînd pe domnul său? Čitiți pe kâltori, čitiți pe evreul neadormit al lui Sue și veți kunoaște. Unde trebuie înverșunare mai înfricoșat ka în sikariul roman, kând i se da a mâțela fârb niči o milă pe patričiu, al său dușman, sau kum ferbe în reptul unui bravo italian kând are prilej a înșige șișul în inima magnatului pe kare'l urește? Numaî akolo é fapta de resbnare, unde fusese o kâkare îndelung, sau unde ka și un munte zache asupra inimiei un simțu trist de o nenoročire îndelung însoțit ku răsbnarea. Măsura răsbnârii pururea é determinat prin măsura arpsârii.

(Va urmă.)

Pe Albumul D-ei Ekaterinei Kâmpineanu
Trimis present
de Domni S. A. ROSETTI & WINTERHALDER.

Trei kârți sunt mari pe lume, întruna soarta'ți skrie;
Akolo. A! akolo am vrea o zi s'ți skrim!
Čealalt'o skrie lumea; virtutea ta e vie,
În temniți ai dat viaț, tot če ai fâkut noi știm,
A trea e ačesta — primește-o ku iubire;
Blestem pe tot Romnului če o va profana!
Ușor la foî intoarče, zâmbeste 'n ferigire;
Dar kând veî ști čeî viața, atunci... NU NE UITA!

Î N Ţ I I N Ţ Ţ R I.

Moșia Putineiu din sud Teleorman a Luminiți
Salle Doamni Luksandra Suțu, če sâ alkâtuiește de
2580, și mai bine stinjină masă, iar în lungime dela
șapte mi rân la opt mi stinjină; moșie kâmp, un
čas și jumătate departe de Dunre, având pe dînsa
130 și mai bine kâkași, ku în destule arțuri, livezi
și alte înbunâțiri, prekum și puține râdure, tre-
kând printrâsa și ara Kâlmâțiuului. Este de vâ-
zare ohavnik, orî în tortan, s'au în stinjină. Čine
va fi mușteriu de-ao kumprâ, sâ se arate la D. ma-
rele Logofât Kostandin Grigore Suțu, če șade peste
drum de mârștirea Kolți, în tot-d'âuna de dimineaț
dela 8 ceasuri europienești rân la 10, și dupr rânz
dela 4 ceasuri rân la 6, ka sâ se învokâsk pentru
prețul ei.

Râdurea čeă mare dupr moșia Dârmânești din
sud Prahova, kare are pe dînsa tot felul de lemne
de kerestea și de stinjină de fok, s'au hotârît a se
vinde ku mezat înainte D. marelui Logof. Kostandin
Grigore Suțu. Fiind čeă vntriu strigare la 20 alle
următorului Oktomvrie, čeă de al doi-lea la 36, și čeă
de al trei-lea la 31 alle ațeasi luni, kare se va sâ-
vârși în kurtă metohului Sf. Episkopii Rîmniku dupe
podu Mogoșoaie. Čine va fi mușteriu sâ se arat la
ačeste zile, kând atunci sâ vor arța kondițiile și ani-
țeri ačestii râduri.

Un Profesor de limba Italiană
și Germană.

Având trebuinț vre o familie de învâțtor sau
pedagog kare sâ kunoask limba Italiană și Germană
în toat întinderea, kum și priçipe de limba Franțeză,
ku bune purțeri, într'o vîrstă matură, kare 'și-a fâ-
kut învâțturile în mai multe ramure de știțe; poate
a se adresă la ačeastă Redakție kare îi va rekomanda
un asemenea învâțtor ku toate kalitâjile kvenite unui
edukțtor de kopii.

R., I. D. N.